

Co-Bio Evalueringsrapport

Med bidrag fra alle Co-Bio-partnere samlet og skrevet af
Center for Borgerdialog

Indholdsfortegnelse

Introduction: The Co-Bio project	p 3
1.Co-creating biodiversity - The six local cases in short	p 3
2.The value and impact of the Co-Bio initiatives	p 7
Using a 'public value' framework to evaluate Co-Bio	p 7
The value of Co-Bio in terms of biodiversity and environmental quality	p 9
The value of Co-Bio in terms of innovation and learning	p 10
The value of Co-Bio in terms of networks and social relations	p 12
The value of Co-Bio in terms of democracy	p 13
The Economic value of Co-Bio.....	p 15
Conclusion: The value and impact of the Co-Bio projects	p 15
3.Co-Bio as a co-creation process.....	p 18
Learning points: What has been difficult?.....	p 18
Learning points: What has worked well?	p 19
Recommendations for practitioners	p 21
Policy recommendations	p 23
Appendix: Overview of respondents.....	p 24

Introduktion: Co-Bio projektet

Co-Bio-projektet (Samskabelse af biodiversitet i byområder) har til formål at støtte EU's biodiversitetsstrategi for 2030 med et konkret fokus på biodiversitet i byområder. Projektet består af partnere fra Danmark, Østrig, Portugal, Grækenland, Ungarn og Italien og er blevet koordineret af Vejle Kommune. I projektperioden fra 1. oktober 2023 til 31. marts 2026 har Co-Bio-projektet eksperimenteret med metoder til samskabelse for at fremme biodiversitet i byområder i seks europæiske byer.

Co-Bio-projektet havde til formål at fremme borgernes aktive deltagelse og indflydelse i deres lokalsamfund og i samfundet generelt. Dette skete ved at støtte aktører fra den offentlige sektor og civilsamfundet i at opnå kompetencer, specifikke metoder og værktøjer til samskabelse og tværsektorielt samarbejde med henblik på at styrke biodiversiteten.

Projektet er blevet organiseret således, at det understøtter samarbejde og samskabelse ved at involvere projektpartnerne direkte som facilitatorer af de enkelte cases, hvor de er blevet trænet som facilitatorer i lokale samskabelsesprocesser. Projektet har til formål at bygge bro over kløften mellem kompetencer, viden og praktiske værktøjer i den lokale implementering og det overordnede europæiske strategiske og lovgivningsmæssige niveau, det vil sige EU's biodiversitetsstrategi for 2030.

Co-Bio-projektet har været drevet af en dobbelt ambition: 1. At afprøve og udvikle en metode til samskabelse af biodiversitet, hvilket har resulteret i to publikationer, der opsummerer læring og metoder ([link til Guide om samskabelse af biodiversitet i byområder og Syv nøglefaktorer – en metode](#)). 2. At udvikle og implementere et lokalt biodiversitetsinitiativ i hver af de seks byer ved hjælp af en samskabende tilgang i form af fælles planlægning, design eller implementering af biodiversitetsinitiativer i samarbejde med borgere og andre interessenter.

Evalueringen adresserer begge disse ambitioner på følgende måde: Det første afsnit præsenterer kort de seks lokale Co-Bio-cases. De følgende to afsnit udfolder en evaluering af hele Co-Bio-projektet ud fra to forskellige perspektiver: For det første undersøges effekten og de resultater, som Co-Bio-biodiversitetsinitiativerne har skabt ud fra et perspektiv om offentlig værdiskabelse. Og for det andet udforskes Co-Bio som et eksperiment med samskabelse: Hvad kan Co-Bio lære os om samskabelsesprocesser? Det sidste afsnit opsummerer anbefalinger til både praktikere og beslutningstagere..

1. Samskabelse af biodiversitet: De seks lokale cases i korte træk

Co-Bio-projektet omfatter seks cases om samskabelse af biodiversitet, der er udviklet og implementeret af de lokale partnere i hver af de seks byer. Nedenfor finder du en kort beskrivelse af de lokale cases med hovedfokus på interessenter og aktiviteter, da resultaterne

Dette projekt er finansieret med støtte fra Europa-Kommissionen. Denne publikation (kommunikation) udtrykker udelukkende forfatterens egne synspunkter, og Kommissionen kan ikke holdes ansvarlig for nogen form for brug af de informationer, som den indeholder.

og effekten af de enkelte cases præsenteres i afsnittet dedikeret til evaluering af casene. Mere uddybende beskrivelser af casene kan findes på projektets hjemmeside, www.co-bio.vejle.dk.

Danmark: Udvikling af "biodiversitetsbokse" til lokalsamfundet i Skibet

Partner: Vejle Kommune

Deltagere og samarbejde: Vejle Kommune inviterede borgere i Skibet, et lokalsamfund tæt på Vejle, til at udvikle lokale klima- og biodiversitetsaktiviteter. Der blev etableret en biodiversitetsarbejdsgruppe på 13 beboere, herunder private lodsejere, en grundejerforening, kirken og lokale frivillige.

Formål: At engagere beboere og foreninger i samskabelse af konkrete biodiversitetstiltag.

Aktiviteter: Gruppen diskuterede ideen om en stor masterplan for biodiversitet, men besluttede i stedet at skabe en mere praktisk og tilgængelig løsning. Dette skiftede styrkede det lokale engagement. Faciliteret af kommunen udviklede en mindre gruppe borgere biodiversitetsbokse skræddersyet til forskellige typer lodsejere (landmænd, villahaver, fællesarealer osv.). Boksene indeholder planter, frø, redekasser eller pindsvinehuse samt informationsmateriale, hvilket gør det nemt at starte biodiversitetstiltag med det samme. Inspirationen kom fra "måltidskasser", hvor alt det nødvendige er inkluderet.

Italien: Plantning af en biodiversitetshave i Palermo

Partner: CESIE, en NGO der arbejder med kulturel, social, økonomisk og uddannelsesmæssig udvikling samt formel og uformel uddannelse og træning.

Deltagere og samarbejde: CESIE indgik en alliance med Euromadonie, et professionelt uddannelsesinstitut og arbejdsformidling i Rocella-området i Palermo. Biodiversitetshaven blev etableret på den lokale kirkes grund. CESIE samarbejdede med Euromadonie og den lokale kirke samt lokale botanikere og miljøeksperter om at udvikle en have, der skal bevare og fremvise endemiske og sjældne plantearter hjemmehørende på Sicilien. Lokale skoler, beboere og frivillige blev inviteret til at samskabe området gennem plantedage, workshops og historiefortælling.

Formål: At skabe et multifunktionelt rum, der fremmer uddannelse, forskning og rekreation, samt at integrere biodiversitet i lokalsamfundets hverdag gennem interaktiv læring.

Aktiviteter: Der blev etableret udendørs klasseværelser, som dannede ramme om seminarer, guidede ture og praktiske aktiviteter for skoler og universiteter. Interaktive workshops om kompostering, frøsamling og bæredygtige dyrkningsmetoder havde til formål at bygge bro mellem videnskabelig viden og traditionel visdom.

Grækenland: Læringsaktiviteter og et grønt område i Plataies

Partner: ALLI, en NGO der arbejder med at styrke innovationsprocesser, primært inden for livslang læring, udvikling af menneskelig kapital, arbejdsmarkeder og social inklusion.

Deltagere og samarbejde: I samarbejde med kommunen og en lokal folkeskole faciliterede ALLI initiativet "Action for Urban Biodiversity" i byen Plataies. Børn, forældre og lærere deltog.

Dette projekt er finansieret med støtte fra Europa-Kommissionen. Denne publikation (kommunikation) udtrykker udelukkende forfatterens egne synspunkter, og Kommissionen kan ikke holdes ansvarlig for nogen form for brug af de informationer, som den indeholder.

ALLI forhandler i øjeblikket med flere andre kommuner, som ønsker at overtage konceptet for samskabelse af biodiversitet i skoler.

Formål: At støtte et lokalsamfund i at skabe stærkere bånd til naturen og til hinanden samt at dyrke en fælles følelse af ansvar for deres bymiljø.

Aktiviteter: Interaktive læringsaktiviteter med skolens elever om vigtigheden af biodiversitet, deres forhold til naturen og en gåde om lokale arter og endemiske planter. Praktiske planteaktiviteter for elever i samarbejde med lærere og forældre, afsluttet med at alle deltagere gav et personligt løfte om at passe på det grønne område.

Ungarn: Styrkelse af biodiversiteten i Wekertelep gennem fællesskabsaktiviteter

Partner: GreenFormation, en privat virksomhed, der arbejder på at sætte gang i grøn og social omstilling gennem forskning, rådgivning og samarbejdsprojekter.

Deltagelse og samarbejde: GreenFormation organiserede en række fællesskabsaktiviteter om biodiversitet og rakte ud til lokale partnere i Wekertelep, et område i Budapest, ved at lancere initiativet ”Wekerle – Naturligvis!”. Der blev etableret et samarbejde med den civile organisation Transition Wekerle, Kiserdóvédő Egyesület (Foreningen til beskyttelse af den lille skov), det lokale medborgerhus, en folkeskole, en permakulturekspert og to private haveejere. Lokale borgere og børn blev inddraget i ture og arrangementer samt plante-sessioner og en tegnekonkurrence.

Formål: At opmuntre beboere til at tage mindst ét naturvenligt, praktisk skridt – uanset om det er i private haver, på altaner eller i fælles grønne områder – og at fremme småskala-grønnere tiltag i hele nabolaget.

Aktiviteter: Præsentationer og gåture med fokus på biodiversitet (bier, flagermus, fuglevenlig have). Planteaktiviteter i to private haver, en skole og et medborgerhus. En tegnekonkurrence for børn.

Portugal: Plantning af miniskove i udsatte almene boligområder i Vila Nova de Gaia

Partner: RightChallenge, en NGO der har til formål at fremme erhvervsuddannelse og træning som et middel til social inklusion og lige muligheder.

Deltagelse og samarbejde: RightChallenge indgik et partnerskab med Gaiurb, den kommunale enhed med ansvar for arealforvaltning og almene boliger i Gaia nær byen Porto. Målet var at udvikle projektet ”GAIA Miniskove” på arealer ejet af Gaiurb i tre udsatte almene boligområder. Initiativet fandt sted i samarbejde med en række fagfolk fra Gaiurb: Landskabsarkitekter, miljøeksperter og socialarbejdere, og involverede de lokale beboere i både læringsaktiviteter og plante-sessioner.

Formål: At styrke beboernes følelse af tilhørsforhold til de udvalgte steder, vise folk betydningen af deres nærområder og støtte fælles pasning af de grønne områder.

Aktiviteter: Præsentationer og workshops samt bevidsthedsskabende aktiviteter for de lokale beboere. Feltaktiviteter: Jordforberedelse og plantning af hjemmehørende træer, buske og urteagtige arter.

Østrig: Styrkelse af biodiversiteten på et universitetscampus i Wien

Partnere: Gartenpolylog, en NGO der fremmer fælleshaver, i samarbejde med Öko Campus Wien, en NGO der siden 2021 har arbejdet for at beskytte og styrke biodiversiteten på Wiens Universitets arealer i Østrig.

Deltagelse og samarbejde: Initiativet ”Biodiversity UBB” fokuserede på at engagere studerende og lokale beboere i nærområdet i en naturgenopretning på det nye campus ved universitetets biologibygning (UBB). Initiativet blev udviklet og implementeret af medlemmer fra foreningen Öko Campus Wien sammen med interesserede studerende og lokale. Det blev formidlet gennem de biologistuderendes fagråd.

Formål: At udvikle tiltag, der fremmer fællesskabet og styrker biodiversiteten og den strukturelle mangfoldighed på campus og i de omkringliggende områder, samt at give de studerende medbestemmelse i designet af deres campus og erfaring med biodiversitetstiltag.

Aktiviteter: Møder og workshops, herunder et internationalt symposium og netværksmøde. Fællesskabsaktiviteter og sociale sammenkomster. Praktiske sessioner med fokus på naturgenopretning, fjernelse af monokulturelle buske og invasive arter, plantning og såning samt etablering af levesteder for vilde bier og andre insekter.

2. Værdien og effekten af Co-Bio-initiativerne

Dette afsnit udfolder en evaluering af effekten og resultaterne af de seks Co-Bio-initiativer ved hjælp af en public value-tilgang. For det første forklares idéen og konceptet bag public value. For det andet udfoldes en række forskellige public value-dimensioner, som projektet har skabt. Det sidste afsnit giver nogle afsluttende bemærkninger om værdien og effekten af de lokale Co-Bio-initiativer.

Dette afsnit evaluerer Co-Bio-projektet ved at anvende en ”public value”-ramme. Den valgte evalueringsmetode er baseret på forskning, der viser, at værdien af samskabelse-initiativer ofte skal findes i en række immaterielle, langsigtede resultater, som opfattes forskelligt af forskellige aktører. For at imødekomme disse karakteristika ved samskabelse-initiativer har vi besluttet at anvende en eksplorativ og kvalitativ tilgang baseret på kvalitative interviews med de relevante interessenter.

Anvendelse af en ’public value’-model til at evaluere Co-Bio

Ved at bruge en ’public value’-model trækker evalueringen på et værdibegreb, der er multidimensionelt, holistisk og afhængigt af aktørernes perspektiver. Dermed udforsker evalueringen mulige effekter af Co-Bio-projektet på deltagernes hverdagspraksis samt bredere effekter i forhold til biodiversitet, demokrati og relationsopbygning.

Public value

- Begrebet ’public value’ blev oprindeligt lanceret af en amerikansk forsker, Mark Moore. Public values er værdier, der er vigtige for og bidrager med værdi til den offentlige sfære.
- Moore udviklede idéen om ’public value’ i modsætning til en rent økonomisk, cost-benefit-orienteret forståelse af værdiskabelse.
- Konceptet udspringer af idéen om, at den offentlige sektor bør afveje interesserne hos en mangfoldighed af berørte interessenter og generere flere typer værdi, der ikke er rent økonomiske.
- Referencer: (Agger & Andersen, 2018; Agger & Tortzen, 2018; Andersen, Greve, Klausen, & Torfing, 2020; Benington, 2011).

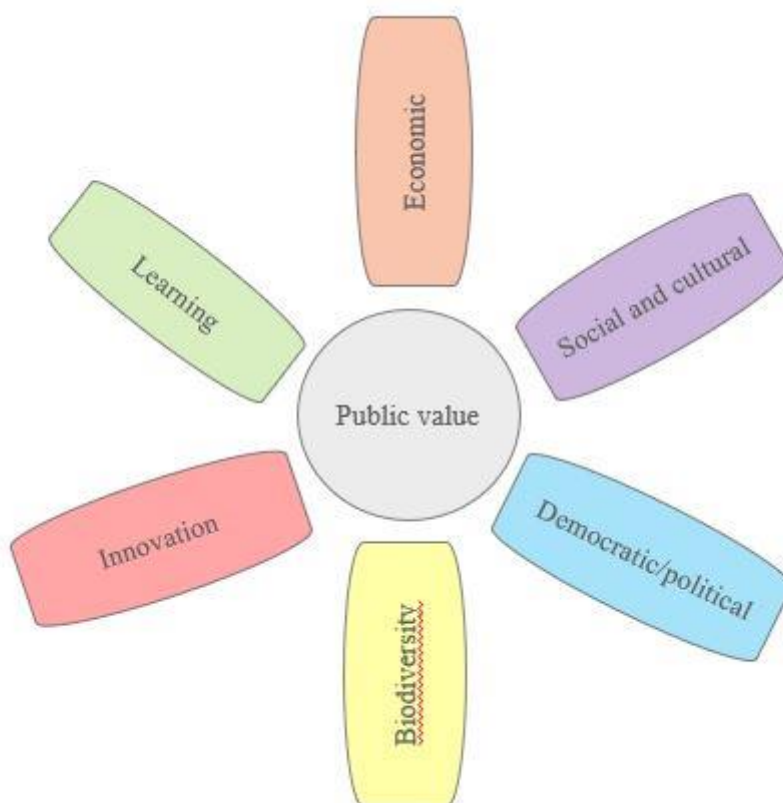
Den følgende evaluering af de effekter, som Co-Bio-projektet har skabt, vil fokusere på en række værdier, der er relevante ved evaluering af samskabelse-initiativer:

- **Biodiversitet og miljømæssig værdi:** Værdi i forhold til at styrke biodiversitet og miljøkvalitet
- **Innovations- og læringsværdi:** Værdi i forhold til at eksperimentere med og lære nye og innovative metoder, samarbejder og løsninger
- **Social og kulturel værdi:** Værdi i forhold til at opbygge netværk, sociale relationer, social kapital eller kulturel identitet

Dette projekt er finansieret med støtte fra Europa-Kommissionen. Denne publikation (kommunikation) udtrykker udelukkende forfatterens egne synspunkter, og Kommissionen kan ikke holdes ansvarlig for nogen form for brug af de informationer, som den indeholder.

- **Demokratisk værdi:** Værdi i forhold til at stimulere og støtte demokratisk dialog, deltagelse og civilt engagement
- **Økonomisk værdi:** Værdi i forhold til at anspore til iværksætter, beskæftigelse eller frivillig arbejdskraft

Public value

Evalueringen: Metodologi og data

Metodologi: Kvalitative interviews (semistrukturerede) med et strategisk udvalg af respondenter

Data: Interviews med repræsentanter fra alle seks partnerorganisationer (otte respondenter i alt) udført af CFCD på Zoom og transskriberet ved hjælp af en AI-baseret løsning.

Interviews med i alt 24 interessenter blev gennemført via fokusgruppeinterviews eller personlige interviews af partnerne. Hovedkonklusionerne fra disse interviews blev opsummeret af partnerne.

Find oversigten over respondenter i bilaget.

Hvad kan vi så forvente i forhold til effekten af et initiativ som Co-Bio, der anvender en samskabelse-tilgang til at støtte biodiversitet i byer over en periode på lidt over to år? De lokale Co-Bio-initiativer må forventes at producere synlig værdi og mærkbare miljømæssige effekter i form af grønne områder og biodiversitetstiltag – og sandsynligvis også økonomisk værdi. Derudover må samskabelse-initiativer forventes at producere ”usynlig” værdi, såsom relations- og fællesskabsopbygning, innovation og læring, der kan muliggøre og styrke biodiversiteten på lang sigt.

Dette afsnit undersøger de seks Co-Bio-initiativer fra et ’public value’-perspektiv og udforsker såvel immateriel som materiel værdiskabelse og effekter rapporteret af projekternes partnere og interessenter.

Værdien af Co-Bio i forhold til biodiversitet og miljøkvalitet

Målet med Co-Bio-projekterne har været at styrke biodiversiteten i byområder. Fem ud af de seks lokale projekter har arbejdet på at skabe fysiske ændringer i et specifikt område for at støtte biodiversiteten i form af både planter samt insekter og flagermus – og har dermed taget et første lille skridt mod at forbedre byernes biodiversitet og miljøkvalitet.

Adgang til landarealer har vist sig at være en vigtig faktor i arbejdet med biodiversitetstiltag. I Portugal, Italien og Østrig er det lykkedes Co-Bio-initiativerne at sikre adgang til et stykke land gennem partnerskaber med jordejende organisationer: henholdsvis en boligforening, en erhvervsskole og et universitet.

Det portugisiske projekt har etableret mini-skove i tre udsatte sociale boligområder med det formål at løfte miljøkvaliteten af udendørsarealerne. Med tiden vil mini-skovene hjælpe med at bekæmpe ”varmeøer” i bymiljøet og skabe plads til, at beboerne kan opholde sig i skyggen og nyde de grønne områder. Den potentielle fremtidige miljømæssige effekt af det portugisiske projekt er endnu større, da Gaiurb er ansvarlig for almene boliger i hele kommunen og har til hensigt at skalere konceptet med mini-skove til flere sociale boligområder.

Det østrigske projekt har styrket en eksisterende frivillig indsats for at fremme biodiversiteten på universitetscampus i Wien og udvidet den til endnu et område af campus. Projektet har nydt godt af den ekspertise og erfaring med arbejdet på campusområdet, der allerede var til stede, og har dermed givet en igangværende biodiversitetsaktivitet et løft. Desuden ser biodiversitetsindsatsen fra Öko Campus Wien ud til at have påvirket universitetets holdning til biodiversitet:

“Det ser ud til, at vi ændrer dagsordenen og tankegangen. Nu forstår universitetet, at et biodiversitetsvenligt design af arealerne er vigtigt. De kan ikke bare springe det over og intet gøre, for der er folk derude, som minder dem om, at de skal gøre noget for biodiversiteten. Det gør det ret bæredygtigt på lang sigt” (partner, Østrig)

I det italienske projekt er biodiversitetshaven i Palermo designet til at skabe værdi i form af biodiversitet. Dette sker gennem bevarelse og fremvisning af endemiske og sjældne plantearter hjemmehørende på Sicilien samt ved at styrke levesteder for bestøvere og den økologiske balance i området. Samtidig er haven et løft af miljøkvaliteten i området, da den bringer skønhed til et ellers forladt og udsat område i Palermo:

Dette projekt er finansieret med støtte fra Europa-Kommissionen. Denne publikation (kommunikation) udtrykker udelukkende forfatterens egne synspunkter, og Kommissionen kan ikke holdes ansvarlig for nogen form for brug af de informationer, som den indeholder.

“At bringe biodiversitet og haver til vores meget, meget grå byer er en fornøjelse. Det starter fra sanserne, fra at se på noget smukt, som får dig til at føle dig bedre tilpas. En meget fin have, hvor man har blomster, man har planter, man har en sti, der er blevet skabt. Jeg tror, alle kan blive enige om, at dette er skønhed” (partner, Italien)

Der er ligeledes skabt mærkbar værdi i form af biodiversitet i de ungarske og græske projekter. Gennem en række forskellige initiativer og samarbejder har disse to projekter fået adgang til skolegårde, private haver og haven ved et forsamlingshus, hvor det er lykkedes at etablere højbede og plante hjemmehørende og bestøverenlige planter.

Det danske projekt har endnu ikke skabt værdi i form af biodiversitet, men har valgt en mere indirekte strategi ved at inspirere og uddanne land- og haveejere i lokalsamfundet til at arbejde med biodiversitet på deres egne grunde – en strategi, der kan styrke biodiversiteten på lang sigt.

Værdien af Co-Bio i forhold til innovation og læring

Effekten i form af innovation og læring er især knyttet til, at partnere og interessenter lærer nye, mere samskabende måder at arbejde på, som kan anvendes inden for andre områder. Der er også skabt værdi gennem udforskning og udvikling af innovative metoder til at kommunikere og samarbejde om biodiversitet. Og endelig gennem øget opmærksomhed og voksende viden om grønne emner.

At lære at arbejde med biodiversitet på nye, mere samskabende måder har været et vigtigt mål for Co-Bio. Flere partnere påpeger, at Co-Bio-initiativet har skabt værdi i form af metodisk læring: Gennem arbejdet med de lokale cases og gennem gensidig læring i processen har de lært en ny metodologi, nemlig samskabelse, som de ser som velegnet til også at blive anvendt i andre typer projekter.

“Det giver noget dybere ekspertise og flere værktøjer i vores værktøjskasse og øget viden om innovative læringsmetoder. Vi kunne etablere nye undervisningsmetodologier, især til samskabelse, som også kunne tilpasses og tages i betragtning i for eksempel andre borgerrettede spørgsmål eller andre uddannelsesområder” (partner, Grækenland).

Den portugisiske partner har opnået personlig læring gennem at arbejde samskabende, som hun vil bruge i fremtidige projekter:

“Samskabelse-delen var noget, jeg aldrig rigtig havde hørt om, og jeg tror, at det som organisation virkelig kan åbne vores øjne for at overveje nye måder at arbejde på. ... så i fremtiden ... vil det være vigtigt at overveje samskabelse-delen. Det var noget, der, i hvert fald for mig personligt, ikke var i mit ordforråd” (partner, Portugal).

Desuden er læring og innovation i det portugisiske projekt blevet overført til alliancepartneren, Gaiurb, med henblik på at introducere samskabte mini-skove i flere udsatte boligområder. Dermed implementeres innovation både i forhold til konceptet om mini-skove og i forhold til en ny, samskabende måde at samarbejde med beboerne om at bevare og udvikle udendørsarealer:

” Co-Bio-projektet har introduceret et innovativt koncept med mini-skove integreret direkte i sociale boligbebyggelser, noget der praktisk talt ikke findes i Portugal. ... Det har belyst den voksende udfordring med at vedligeholde fællesarealer i sociale boligbebyggelser og inspireret os til at gøre denne forhindring til et centralt fokus i det arbejde, der udføres af socialrådgivere,

for at bevare det fælles engagement og sikre projektets langsigtede bæredygtighed” (stakeholder focus group, Portugal).

Det danske projekt i lokalsamfundet Skibet har fokuseret specifikt på at uddrage metodisk læring om samskabelse fra Co-Bio-initiativet og peger på denne type værdi:

“Ved at deltage i Co-Bio-initiativet har jeg fået muligheden for at tænke sammen med andre og for at skærpe min forståelse af samskabelse som metodologi: Hvor kan den bruges, og hvor kan den ikke – hvilke begrænsninger har den – og hvad er forudsætningerne for at arbejde samskabende?” (partner, Danmark).

Den læring om samskabelse, som de danske partnere har opnået gennem Co-Bio, vil i fremtiden blive anvendt i andre planlagte lokalinitiativer om klima og biodiversitet i Vejle Kommune.

Læring i at engagere borgere i biodiversitetsdagsordenen

Andre partnere understreger, at Co-Bio-initiativet har givet dem værdifuld viden om biodiversitet som et felt – og ikke mindst om, hvordan man kommunikerer og engagerer borgere og interessenter i biodiversitetsspørgsmål. Den ungarske partner fremhæver, at hun gennem det lokale projekt har lært meget om, hvad der fungerer godt og mindre godt, når man engagerer borgere i biodiversitetsinitiativer; herunder erkendelsen af, at "hands-on" og praktiske arrangementer skaber mere opmærksomhed end ekspertpræsentationer.

“Jeg mener, at arbejdet med lokalsamfund er virkelig vigtigt. Det var inspirerende med denne hands-on erfaring. Vi gjorde rent faktisk noget, og måske har det ikke en stor effekt på biodiversiteten her og nu, men som en sneboldeffekt kan det gøre mere i fremtiden ved at skabe mere bevidsthed og interesse” (partner, Ungarn).

Flere partnere lærte også, hvor svært det kan være at kommunikere om biodiversitet, især til borgere fra udsatte boligområder med et lavere uddannelsesniveau. Gennem Co-Bio-projektet indså partnerne derfor vigtigheden af ikke at bruge et fagsprog, men i stedet oversætte biodiversitetsspørgsmål til borgernes hverdag – og være parate til at lære af borgernes praktiske erfaringer. I det portugisiske projekt fandt en gensidig læring sted mellem de professionelle og borgerne, når de diskuterede biodiversitet:

“Det var meget interessant at se denne gensidige læring, for eksempel når landskabsarkitekterne delte, hvorfor vi valgte bestemte arter af teoretiske årsager, og beboerne i nabolaget derefter bekræftede deres valg, fordi de havde den praktiske erfaring eller sagde: ‘Åh ja, solen skinner her fra det og det tidspunkt, så ja, det giver mening, at vi vælger denne art” (partner, Portugal).

Også i det østrigske projekt blev vidensudveksling nævnt som en vigtig værdi, og mangfoldigheden blandt deltagerne blev understreget:

“Jo mere mangfoldige deltagerne er, jo mere gavn har projektet af det” (interessent, Østrig).

Bevidstgørelse og læringsoverførelse

En vigtig ambition i alle Co-Bio-initiativerne har været at øge bevidstheden og overføre læring om biodiversitet til interessenter og borgere. De lokale projekter rapporteres at have været

succesfulde i denne henseende og har generelt fremmet læring, grønne færdigheder og bevidsthed om biodiversitet blandt både børn og voksne borgere.

Det ungarske Co-Bio-initiativ er lykkedes med at introducere nye idéer, viden og inspiration til nogle af de lokale borgere om, hvordan man styrker biodiversiteten i private haver. Dette har resulteret i et øget fokus på biodiversitet i deres hverdag samt idéer til nye biodiversitetsinitiativer i lokalsamfundet (interessentinterview, Ungarn).

Det danske projekt er lykkedes med at bringe borgere med forskellige perspektiver og erfaringer om biodiversitet sammen. Deltagerne fandt det inspirerende at møde andre, der går op i biodiversitet, og de fik nye idéer til deres egen hverdagspraksis, samtidig med at de lærte, hvor meget der allerede bliver gjort lokalt (interessentinterview, Danmark).

I både Ungarn og Grækenland omfattede Co-Bio-projekterne grundskoler og involverede børn, hvilket lykkedes med at øge bevidstheden og viden om arter, natur og biodiversitet blandt børnene. I det ungarske projekt var en tegnekonkurrence for børn succesfuld med at skabe opmærksomhed:

“Tegnekonkurrencen brugte kunst til at øge bevidstheden blandt børn, deres lærere og forældre om vigtigheden af at beskytte miljøet, hvilket skabte en større følsomhed over for emnet. Det gav os også mulighed for at nå ud til mennesker, der ikke primært havde fokus på miljøbeskyttelse” (interessent, Ungarn).

Den sociale og kulturelle værdi af Co-Bio i forhold til netværk og sociale relationer

Et initiativ som Co-Bio, der er baseret på samarbejde mellem forskellige interessenter, må forventes at skabe værdi i form af nye netværk og sociale relationer. Dette er bestemt tilfældet, hvilket understreger, at en vigtig ‘public value’ skabt af Co-Bio er af social og kulturel karakter.

Understøttelse af samarbejde og fællesskabsopbygning

Co-Bio-partnerne har påtaget sig rollen som facilitatorer, der bringer relevante interessenter sammen for at samarbejde. Dette har skabt social værdi i form af nye netværk, relationer og samarbejder mellem aktører. Et eksempel er det ungarske projekt, som har formået at samle en række lokale aktører med interesse for biodiversitet og inspireret dem til at samarbejde om fremtidige initiativer.

“Nye forbindelser er blevet etableret. For eksempel rakte en af partnerorganisationerne ud til en anden organisation, og de diskuterer nu at lave en implementering i området omkring det lokale marked. Det er også bare et bart område, men det har potentiale. De er begyndt at drøfte, hvordan de kan samarbejde om denne implementering” (partner, Ungarn).

Et andet eksempel er den effekt på fællesskabsopbygning, som Co-Bio-projektet har skabt i både Danmark, Portugal og Østrig. I alle disse projekter blev der gjort en bevidst indsats for at styrke de fællesskabsmæssige bånd.

“Vi arbejdede på at styrke fællesskabet. Vi havde regelmæssige møder på stedet. Nogle gange handlede det bare om at sidde sammen og se på, hvordan planterne havde det, så der skete ikke de store ting. Dette er, tror jeg, en vigtig del af projektet, for nogle gange behøvede vi ikke

Dette projekt er finansieret med støtte fra Europa-Kommissionen. Denne publikation (kommunikation) udtrykker udelukkende forfatterens egne synspunkter, og Kommissionen kan ikke holdes ansvarlig for nogen form for brug af de informationer, som den indeholder.

engang at have et program. Jeg fandt ud af, at folk er ret glade for bare at være der, tale med hinanden og vande planterne” (partner, Østrig).

I det portugisiske projekt er det lykkedes de lokale beboere at styrke deres bånd og følelse af fællesskab ved at arbejde sammen om biodiversitetsinitiativet:

“Det er virkelig vigtigt at styrke de fællesskabsmæssige bånd, da alle arbejder sammen og er engagerede i at gøre noget. For det sker ofte, at vi kan bo 10 år i en bygning uden at tale sammen – bare arbejde, hjem, arbejde. Men hvis det er noget, folk har lyst til, så tænker man: ’OK, jeg kan lige gå ud og se, hvad der sker derude” (partner, Portugal).

Desuden bemærkes det, at alle seks lokale Co-Bio-projekter har haft en positiv effekt i form af at opbygge nye eller styrke eksisterende relationer mellem interessenter.

Forbindelse af interessenter

En positiv effekt i forhold til netværk handler om, at Co-Bio-partnerorganisationerne har rækket ud efter allierede og samarbejdspartnere og dermed opbygget nye relationer. Et eksempel på dette er den østrigske partner, der rakte ud til studenterrådet ved universitetets biologiske institut for støtte og samarbejde. Et andet eksempel er det ungarske projekt, der rakte ud til et lokalt forsamlingshus og en lokal skole samt lokale frivillige foreninger for at samarbejde om biodiversitetsinitiativer i Wekerletelep. Og et tredje eksempel er det græske projekt, der rakte ud til lokale skoler samt en kirke for samarbejde om biodiversitetsinitiativet. Den græske partner reflekterer:

“Jeg tror på, at vi gennem dette kunne opbygge stærkere lokalsamfund. Og de kunne også fungere som et 'living lab', hvor folk fra forskellige sektorer og socioøkonomiske baggrunde kan arbejde og lære sammen og drage fordel på et socialt plan ved at skabe nye relationer og fremme et fælles sæt værdier for en bedre nutid og en bedre fremtid, især i forhold til at have mere trygge miljøer og vedligeholde og nære den urbane biodiversitet” (partner, Grækenland).

Desuden lykkedes det for nogle af partnerne at styrke eksisterende netværk med de relevante interessenter, når de samarbejdede om Co-Bio-initiativet. For eksempel rakte det italienske projekt ud til velkendte partnere i form af en erhvervsskole og en frivillig landskabsarkitekt, som tidligere havde bidraget til andre samarbejdsprojekter. I det portugisiske projekt rakte partnerorganisationen ud til en allerede eksisterende alliance, Gaiurb. I det danske projekt integrerede Vejle Kommune Co-Bio-initiativet i en allerede eksisterende relation og et samarbejde med lokalsamfundet Skibet. Endelig brugte det østrigske projekt Co-Bio-initiativet til at styrke et eksisterende internationalt netværk mellem frivillige fra en række forskellige lande, der arbejder for at fremme biodiversitet på universitetscampuser.

Værdien af Co-Bio i forhold til demokrati

Grundidéen i Co-Bio-projektet er at arbejde med biodiversitetsinitiativer gennem samskabelse, hvor relevante interessenter inviteres til at deltage og få indflydelse på projekterne. Målet med de lokale Co-Bio-projekter har således været at skabe demokratisk værdi ved at stimulere og støtte demokratisk dialog, deltagelse og borgerengagement.

Dette projekt er finansieret med støtte fra Europa-Kommissionen. Denne publikation (kommunikation) udtrykker udelukkende forfatterens egne synspunkter, og Kommissionen kan ikke holdes ansvarlig for nogen form for brug af de informationer, som den indeholder.

Overordnet set rapporteres Co-Bio-projekterne at have succes med at skabe demokratisk værdi ved at give interessenterne handlekraft (empowerment) og tilbyde dem en rolle som aktive medskabere af biodiversitetstiltag.

Interessenterne har indtaget rollen som medskabere på forskellige niveauer i de seks lokale projekter. I de østrigske, danske og ungarske projekter er studerende og borgere blevet inviteret til at meddesigne biodiversitetsinitiativerne. Derimod har borgere i Portugal, Grækenland og Italien hovedsageligt indtaget rollen som med-implementører, der deltager i selve udførelsen af biodiversitetsinitiativerne.

Det østrigske projekt med at styrke biodiversiteten på universitetets campusarealer har tilbudt en platform for nedefra-og-op, studenterdrevne initiativer, der engagerer og giver de studerende handlekraft til at udvikle og implementere tiltag på universitetets grund. Projektet har formået at skabe en "inspirerende atmosfære" for studerende og lokale beboere til at bidrage til biodiversitetsinitiativer.

"Gennem projektet skaber vi denne inspirerende atmosfære, hvor man indser, at man kan sætte ting i gang, og man kan ændre ting. Nogle af de studerende fik idéen til at lave disse højbede, så på en måde vokser det gennem uformelle kontakter; vi viser bare eksemplet og inspirerer andre til at begynde at gøre noget" (partner, Østrig).

Det østrigske Co-Bio-initiativ som platform for studenterdrevne initiativer rapporteres at skabe demokratisk værdi ved at give de studerende en følelse af handleevne i forhold til at forme deres campus. For eksempel gav deltagelsen i biodiversitetsaktiviteterne denne studerende en følelse af empowerment og formål:

"Som entomolog (der studerer insekter) registrerer jeg ofte bare døende arter – dette projekt hjalp mig med at føle, at jeg faktisk ændrer noget" (participant (student), Østrig).

Dette citat peger på, at biodiversitetsinitiativet skaber endnu en form for værdi, nemlig ved at forbedre deltagerens trivsel, selvtillid og psykiske sundhed. At udvikle en følelse af handleevne i relation til biodiversitetskrisen kan således skabe psykologisk værdi, især for unge mennesker, der er påvirket af klimabevidsthed og en følelse af afmagt.

Det danske biodiversitetsprojekt i lokalsamfundet Skibet er også blevet organiseret som en nedefra-og-op-proces, primært drevet af en gruppe lokale borgere og faciliteret af kommunen. Kommunen inviterede lokalsamfundet ind til en åben dagsorden vedrørende klima og biodiversitet, og det viste sig, at arbejdet med lokal biodiversitet stod højt på borgernes dagsorden. Demokratisk set bidrog tilgangen med den åbne dagsorden til en ligeværdig dialog.

"Dagsordenen er åben, og alle kan bidrage med det, de foretrækker. Det er også psykologisk: Alle har samme værdi. Alle idéer, engagement og input er værdifulde... Dette er en god måde at udvikle ejerskab på" (partner, Danmark)

De lokale borgere i Skibet spillede således en aktiv rolle, for det første ved at sætte dagsordenen for projektet, for det andet ved at beslutte, hvilken type initiativ de ønskede at udvikle, og endelig ved at producere biodiversitetskasserne. Processen lykkedes med at producere demokratisk værdi i form af

Dette projekt er finansieret med støtte fra Europa-Kommissionen. Denne publikation (kommunikation) udtrykker udelukkende forfatterens egne synspunkter, og Kommissionen kan ikke holdes ansvarlig for nogen form for brug af de informationer, som den indeholder.

at stimulere og støtte demokratisk dialog, deltagelse og borgerengagement i lokalsamfundet samt at styrke de fællesskabsmæssige bånd.

I det italienske projekt med at plante en biodiversitetshave på en lokal kirkes grund samarbejdede man med et professionelt læringsinstitut og et jobcenter, hvilket involverede studerende og lokale beboere i workshops og praktiske planteaktiviteter. Projektet fandt sted i et socialt udsat område med studerende, som ikke er vant til at blive inviteret ind i rollen som medskabere. Ikke desto mindre lykkedes det projektet at skabe demokratisk værdi i form af empowerment blandt de studerende.

“De mødte op, fordi de følte, at de fra dag ét var vigtige for resultatet. I den forstand vil jeg sige, at det lykkedes os at engagere dem på en meget oprigtig måde og give disse mennesker ejerskab. Vi formåede at få dem til at føle sig vigtige, for lad os være ærlige: Det er mennesker, der tror, at de ikke er vigtige” (partner, Italien).

I det portugisiske projekt med at plante mini-skove i udsatte sociale boligområder indtog beboerne primært rollen som med-implemterører, der deltog i møder og praktiske plantesessioner. For beboerne kan muligheden for at samarbejde om at udvikle og forbedre deres udendørsarealer tælles som en demokratisk værdi.

“Projektet er baseret på en forventning om virkelig at forsøge at transformere livet for de mennesker, der bor i de sociale boligbebyggelser, hvor mini-skovene bliver implementeret. Jeg tror, det er meget vigtigt... det gør en forskel at have et smukt sted at bo... selv hvis disse sårbare samfundsmedlemmer ikke anser disse emner for særligt relevante” (partner, Portugal).

Det græske projekt understreger det demokratiske potentiale i samskabelse-tilgangen til at støtte lokale borgere og lokalsamfunds rolle. De motiveres til at tage ejerskab og handle sammen om udfordringer som faldet i grønne områder og biodiversitet i byerne. Ifølge en kommunal interessent flugter denne måde at arbejde på godt med kommunens ambitioner.

“Dette er en demokratisk øvelse på nabolagsniveau. Samskabelse-workshops er designet til at give beboerne en direkte stemme i udformningen af deres offentlige rum, hvilket bygger stærkere bånd i lokalsamfundet og fremmer et mere aktivt og engageret borgerskab. For kommunen er dette et testcase for en ny styringsmodel” (interessent (kommune), Grækenland).

Den økonomiske værdi af Co-Bio

Co-Bio-initiativerne er ikke eksplicit designet til at generere økonomisk værdi. Interessenterne er ikke blevet bedt om at forholde sig direkte til dette spørgsmål – og erfaringsmæssigt er det svært at måle den præcise økonomiske værdi af samskabelse-tiltag på kort sigt. Ikke desto mindre kan initiativerne – på en række forskellige måder – bære et potentiale for at skabe økonomisk værdi.

Initiativerne mobiliserer potentielt frivillige borgerressourcer til at designe og vedligeholde grønne områder – i byer, på skoler og universiteter – hvilket erstatter eller supplerer offentlige ressourcer og medarbejdere. Et eksempel på dette er den østrigske case, hvor studerende og lokale beboere frivilligt passer en del af campus og de tilstødende arealer, fjerner

Dette projekt er finansieret med støtte fra Europa-Kommissionen. Denne publikation (kommunikation) udtrykker udelukkende forfatterens egne synspunkter, og Kommissionen kan ikke holdes ansvarlig for nogen form for brug af de informationer, som den indeholder.

monokulturbuske og invasive arter, planter, sår og bygger levesteder for vilde bier og andre insekter. Frivillige opgaver, som sparer universitetet for penge.

Desuden kan den effekt, som Co-Bio genererer i form af innovativ, læringsmæssig og social værdi, potentielt smitte af på den økonomiske værdi. For eksempel er det dokumenteret, at godt helbred, trivsel og stærke sociale bånd i et lokalsamfund reducerer udgifterne til sundhedsvæsen og sociale ydelser. I den forstand kan Co-Bio-initiativet forventes at skabe økonomisk værdi i et langsigtet perspektiv.

Et andet eksempel på generering af økonomisk værdi er knyttet til Co-Bios udvikling af innovative koncepter med potentiale for skalering. To af de lokale initiativer ser ud til at rumme et potentiale for skalering, da centrale interessenter anser konceptet for at være en bæredygtig "business case", der er værd at udvide: I Grækenland er flere kommuner interesserede i at implementere Co-Bio-konceptet. De sigter mod at samarbejde med skoler om at støtte lokalsamfund i at knytte bånd til naturen og til hinanden og dermed dyrke en fælles ansvarsfølelse for deres bymiljø. På samme måde forbereder den centrale interessent i det portugisiske initiativ, Gaiurb, sig på at skalere Co-Bio-initiativet med at plante mini-skove til en række andre boligområder. Co-Bio er således lykkedes med at udvikle innovative koncepter, der betragtes som bæredygtige "forretningsmodeller" af centrale lokale interessenter, det vil sige kommuner og boligorganisationer.

Konklusion: Værdien og effekten af Co-Bio-projekterne

De seks Co-Bio-initiativer er lykkedes med at skabe en række forskellige effekter, hvoraf den mest håndgribelige og synlige er den **biodiversitetsmæssige og miljømæssige effekt** i form af mini-skove, lomme-parker og højbede i en række bymiljøer i byer over hele Europa. Dermed er der taget et lille første skridt mod grønnere europæiske byer i fremtiden.

Det er dog også vigtigt at bemærke de mere immaterielle former for effekt, der er skabt gennem de lokale Co-Bio-cases, og som kan give håb om at opnå endnu større effekt i fremtiden.

Effekt i form af læring og innovation: Introduktion af nye, mere samskabende måder at arbejde med biodiversitet på, som involverer borgere og andre interessenter som aktive skabere. Kapacitetsopbygning, udvikling af nye færdigheder og inspiration af partnere og interessenter til at tage nye arbejdsmetoder i brug. Og endelig facilitering af vidensdeling, inspiration og læring blandt borgere, studerende og børn om natur og biodiversitet.

Effekt i form af netværk og sociale relationer: Række ud til og skabe forbindelser mellem aktører, der ikke har samarbejdet før. Inklusion af en bred vifte af interessenter, hvilket giver dem mulighed for at arbejde sammen om biodiversitetstiltag, samt understøttelse og styrkelse af fællesskabsbånd gennem lokale praktiske aktiviteter.

Effekt i form af demokrati: Stimulering og støtte af demokratisk dialog, deltagelse og borgerengagement ved at tilbyde borgerne en aktiv rolle som medskabere af biodiversitetstiltag. Empowerment af både studerende og borgere ved at give dem indflydelse på udviklingen af deres nærområder, hvilket potentielt forbedrer deres trivsel og psykiske

Dette projekt er finansieret med støtte fra Europa-Kommissionen. Denne publikation (kommunikation) udtrykker udelukkende forfatterens egne synspunkter, og Kommissionen kan ikke holdes ansvarlig for nogen form for brug af de informationer, som den indeholder.

sundhed. Skabelse af et rum for deltagelse og indflydelse for "sårbare" borgergrupper, som ofte ekskluderes eller overses i demokratiske processer, såsom beboere i udsatte områder og børn.

Effekt i form af økonomi: Erfaringsmæssigt er det svært at måle den økonomiske effekt af samskabende initiativer på kort sigt. De lokale Co-Bio-cases kan dog potentielt generere langsigtet økonomisk værdi på forskellige måder: Mobilisering af borgerressourcer til at erstatte eller supplere offentlig finansiering, forbedring af sundhed, trivsel og social samhørighed i lokalsamfund samt udvikling af innovative koncepter, der kan skaleres og implementeres af kommuner og boligforeninger.

3. Co-Bio som en samskabelse-proces

Dette afsnit undersøger Co-Bio som en **samskabelse**-proces og spørger: Hvad kan vi lære af Co-Bio i forhold til de betingelser og den tilgang, der er nødvendig for at lykkes med **samskabelse**? Afsnittet udforsker læringspunkter fra **samskabelse**-processen, som er blevet fremhævet af projektpartnerne. Du kan finde en mere uddybende guide til, hvordan man faciliterer **samskabelse**-processer, i publikationen 'Seks nøglefaktorer til samskabelse af biodiversitet – en metodik' (www.co-bio.vejle.dk/).

Læringspunkter: Hvad har været svært?

Da partnerne blev bedt om at påpege, hvilke betingelser der har været særligt udfordrende i arbejdet med Co-Bio-projektet, blev tid nævnt som den sværeste barriere for samskabelse. Mere specifikt fremhæver partnerne tre temaer: a. Bureaukrati og langsomme beslutningsprocesser i offentlige organisationer, b. Arbejdet med frivillige interessenter og c. Håndtering af en stram tidsramme og pres for resultater. Disse punkter uddybes i det følgende.

Bureaukrati og langsom beslutningstagen i offentlige organisationer

Adgang til jord er altafgørende, når man arbejder med biodiversitet – og flere af partnerne har sigtet mod at samarbejde med kommuner eller lokale skoler om at udnytte offentlige arealer. De peger på langsomme og bureaukratiske processer i offentlige organisationer som en væsentlig barriere for samskabelse.

I Portugal medførte samarbejdet med Gaiurb, et kommunalt boligselskab, en del ventetid i forhold til behandling af kontrakter:

“Vi var nødt til at vente meget i forhold til de offentlige udbud, for i en af de sociale boligbebyggelser var vi virkelig nødt til at bryde jorden op, så der var denne ventetid på at få adgang. Når man bare skal vente og ikke kan gøre noget, synes jeg, det er den største udfordring” (partner, Portugal).

En anden partner peger på fordomme mod kommuner og offentlige myndigheder, især i Sydeuropa, hvilket skaber en forventning om, at disse interessenter er bureaukratiske og ikke interesserede i at samarbejde. En tredje partner har gennem Co-Bio-initiativet lært, at arbejdet med offentlige organisationer kræver meget tid og kræfter:

“Vi lærte, at vi har brug for mere tid til planlægning og sagsbehandling, når det gælder institutioner. Så vi har helt sikkert lært, at med institutioner som kommunen eller en skole kan vi ikke lave denne form for tiltag som: ‘vi gør det her i næste uge og det der i ugen efter’. Vi har brug for mere struktur og mere tid sammen med institutionerne” (partner, Ungarn).

Mobilisering og arbejde med frivillige

Co-Bio-initiativerne har alle haft til hensigt at mobilisere og samarbejde med relevante aktører, såsom beboere i et lokalområde, studerende fra universitetet samt relevante NGO'er. Arbejdet med "frivillige" interessenter, som har andre forpligtelser og begrænsede tidsressourcer, kan være udfordrende. Det gør initiativet sårbart i forhold til tid og ressourcer – og det kræver fleksibilitet og omhyggelig tidsstyring.

Ifølge en af partnerne:

Dette projekt er finansieret med støtte fra Europa-Kommissionen. Denne publikation (kommunikation) udtrykker udelukkende forfatterens egne synspunkter, og Kommissionen kan ikke holdes ansvarlig for nogen form for brug af de informationer, som den indeholder.

“Fællesskabsarbejde følger desværre ikke altid en stiv tidsplan; alle skal arbejde, alle har forpligtelser, familieforpligtelser osv. Så jeg vil sige, at vi var nødt til at indføre en vis fleksibilitet i vores projekt, tidslinje og samarbejdet mellem de forskellige aktører” (partner, Grækenland).

Arbejdet med frivillige kræver løbende motivation samt klarhed omkring roller og ansvar. Ifølge partnerne kan man ikke forvente, at alle opgaver bliver udført af frivillige interessenter. Denne partner understreger vigtigheden af at arbejde kontinuerligt med at motivere de frivillige:

“(De frivillige borgere) havde ikke så meget kapacitet og tid til dette, og en af dem blev virkelig udmattet mod slutningen af projektet. Hvordan kan vi motivere frivillige? Selvfølgelig melder folk sig frivilligt, fordi de har lyst til at gøre det. Men i dette projekt var der rigtig mange opgaver” (partner, Ungarn).

Håndtering af en stram tidsramme og pres for resultater

Arbejde med natur og biodiversitet er uforudsigeligt, og sæsonen for plantning er relativt begrænset. Dette har været en udfordring, især for Co-Bio-initiativerne i Sydeuropa. I Italien, Grækenland og Ungarn har det rette "vindue" til plantning været forholdsvis kort – og vanding af planterne har krævet særlig opmærksomhed. Tid til både planlægning og implementering nævnes derfor som en udfordring af partnerne. Adspurgt om, hvad der burde gøres anderledes en anden gang, reflekterer en partner:

“Det ville være vigtigt at afsætte mere tid til planlægning. Implementeringerne burde kun være foretaget i forårsperioden. Så det var, lad os sige, en kort tidsramme. Om sommeren er det for varmt til at plante. I juni var de fleste planter udsolgt i butikkerne, så det var også et problem” (partner, Ungarn).

En anden partner reflekterer over, at et samskabelse-initiativ som Co-Bio ofte vil være en balancegang mellem produkt og proces. Co-Bio er født med to forskellige mål: På den ene side et pres for at producere mærkbare resultater i form af biodiversitet, og på den anden side et ønske om at eksperimentere med "ægte" involvering og samskabende processer. Partneren reflekterer:

“Projektet er designet på en måde, så vi alle fokuserer meget på at realisere specifikke cases – og glemmer formålet med at udforske en bestemt metode og uddrage læring. Det betyder ikke så meget, om casen er succesfuld – det, der betyder noget, er den læring, der kommer ud af det” (partner, Danmark).

Læringspunkter: Hvad har fungeret godt?

Udover den værdi, som Co-Bio-projektet har skabt, som udfoldet i afsnit 2 i denne rapport, peger partnerne på to aspekter af Co-Bio-projektet, der har fungeret godt: a. Mangfoldigheden af deltagere og b. et rum for eftertanke og feedback mellem partnerne. Disse to aspekter uddybes i det følgende:

Mangfoldighed hos partnere og deltagere

Co-Bio-projektet rummer en høj grad af mangfoldighed i forhold til partnere, kontekster og initiativer. Dette værdsættes højt af partnerne og ses som en vigtig kilde til både læring og inspiration, når det kommer til biodiversitet og samskabelse.

Specifikt peger en partner på vigtigheden af ikke kun at have NGO'er som partnere, men også at inkludere en offentlig organisation som Vejle Kommune:

“Det har været meget udbytterigt for os, især at have Vejle Kommune med, fordi vi også arbejder på, hvordan man samarbejder med kommuner, så det er et stort emne i vores arbejde. At kunne sige til bystyret i Wien: ‘Se, sådan her kunne det også fungere!’ og tage eksemplet fra Vejle og bruge det i sit eget samarbejde” (partner 2, Østrig).

En anden partner reflekterer mere generelt over det at invitere mangfoldighed ind i processer og projekter:

“Alle tænker forskelligt. Og jeg tror, det er meget godt for projekter generelt og helt afgørende for dette projekt. Især i refleksionsrunderne, når vi havde disse seancer, hvor to personer talte om en case. Jeg husker nogle situationer, hvor der var et ægte ‘aha-oplevelse’ for forskellige personer i gruppen på grund af disse udvekslinger på tværs af sektorer. Så for mig virkede det som en virkelig god måde at udvikle projekter på, som bør overføres til den offentlige sfære, for eksempel ved design af offentlige rum” (partner 1, Østrig).

Vigtigheden af et rum for eftertanke og feedback

Partneren ovenfor henviser til "refleksionsrunder" i Co-Bio-projektet som en værdifuld mulighed for partnerne til i fællesskab at reflektere over udfordringer og mulige løsninger i faciliteringen af de lokale projekter – og til at dele erfaringer og viden.

Virtuelle feedback-sessioner, designet og faciliteret af Center for Borgerdialog, var et indbygget element i Co-Bio-projektet. Feedback-sessionerne var bevidst designet som et "refleksivt rum", der indeholdt sessioner med "reflekterende teams", som adresserede specifikke udfordringer rejst af partnerne. Dette gav partnerne mulighed for at dele de udfordringer, de mødte i processen, og få inspiration og opmuntring fra deres kolleger. En række forskellige temaer og udfordringer blev behandlet i refleksionsrunderne, f.eks. at få adgang til jord, mobilisere og støtte nøgleinteressenter, håndtere udfordrende samarbejder med skoler og hvordan man bedst understøtter forankringen og bæredygtigheden af initiativerne.

Disse partnere værdsætter den deling og læring, der foregår mellem partnerne:

“Hvad angår selve partnerskabet, synes jeg også, det var meget godt at se alles villighed til altid at dele og lære. Især i de feedback-sessioner, som I har faciliteret i de seneste måneder” (partner, Portugal).

“Der fandt meget læring sted. Feedback-sessionerne var meget hjælpsomme. Også hvis nogle af partnerne sad fast i deres lokale case, var det godt at udveksle erfaringer og tale om: ‘Hvordan gjorde I det? Hvad var jeres løsninger?’ Det var virkelig noget, der hjalp meget” (partner 2, Østrig).

Vi ved fra forskning og praksis, at det kan være en krævende opgave at lede og facilitere samskabelse-processer. Derfor viste det sig at være en værdifuld investering i Co-Bio-projektet at designe et rum specifikt til eftertanke samt gensidig inspiration og feedback.

4. anbefalinger baseret på Co-Bio

Dette afsnit præsenterer anbefalinger til praktikere om, hvordan man lykkes med samskabelse baseret på erfaringer fra Co-Bio-initiativet, det vil sige med hovedfokus på samskabelse af biodiversitet i en bymæssig kontekst. Du kan finde en uddybet version med metodiske råd i 'Seks nøglefaktorer til samskabelse af biodiversitet – en metodik' (www.co-bio.vejle.dk/). Det sidste afsnit indeholder anbefalinger til politiske beslutningstagere.

Disse anbefalinger til praktikere er baseret på Co-Bio-initiativet:

Sørg for adgang til et stykke jord, der er egnet til samskabelse af biodiversitet

I mange byer er jord en mangelvare og dyrt – derfor bør du ikke undervurdere vigtigheden af at få adgang til et stykke jord, der er egnet til samskabelse af biodiversitet. Dette behov kan meget vel blive styrende for de alliancer, du ønsker at opbygge. I forhold til adgang til jord er de seks lokale Co-Bio-projekter endt med meget forskellige fokusområder. Nogle arbejder med biodiversitet i private haver i samarbejde med lokale borgere, mens andre har indgået alliancer med en folkeskole, et universitet, en kirke eller en boligforening med interesse i at fremme biodiversiteten på deres arealer. Generelt er det ofte udfordrende og tidskrævende at få adgang til områder som parker eller restarealer ejet af kommunen.

Opbyg lokale alliancer

Opbygning af kloge alliancer er en forudsætning for samskabelse af biodiversitet i byer. Alliancer med mennesker og organisationer, der har lokal viden, forbindelser til relevante interessenter og måske endda tilbyder adgang til et stykke jord, har vist sig at være afgørende for at lykkes med Co-Bio-initiativerne. Ofte behøver du ikke engang at lede efter nye alliancer, men kan bygge videre på dit eksisterende netværk. Det vigtige er at opbygge alliancer med en eller flere interessenter, der deler dine ambitioner vedrørende biodiversitet og oplever, at initiativet også tjener deres interesser.

Indtag en nysgerrig og ydmyg position

Ikke alle er lige så engagerede i biodiversitet som dig! Og ikke alle forstår, hvad biodiversitet er – eller interesserer sig for begrebet. De interessenter, du ønsker at mobilisere eller samarbejde med, kan have vidt forskellige motivationer for at ville være en del af et lokalt biodiversitetsinitiativ. Det er derfor vigtigt, at du indtager en ydmyg position og nysgerrigt udforsker det potentielle "fælles fodslag", der kan forbinde dine ambitioner og interesser med de øvrige interessenters. Her spiller sprog og kommunikation en nøglerolle.

Invitér en mangfoldig gruppe af deltagere

Grundtanken i at fremme biodiversitet gennem samskabelse er at bringe mennesker med forskellige interesser og kompetencer sammen om at arbejde og skabe mere kreative og bæredygtige løsninger. Derfor bør du som facilitator være på udkig efter mangfoldighed. Lad dig ikke nøjes med at mobilisere "de sædvanlige mistænkte", men sigt mod at række ud til

Dette projekt er finansieret med støtte fra Europa-Kommissionen. Denne publikation (kommunikation) udtrykker udelukkende forfatterens egne synspunkter, og Kommissionen kan ikke holdes ansvarlig for nogen form for brug af de informationer, som den indeholder.

forskellige deltagere. Nogle gange kan det være en god idé at række ud til beboerne i et kvarter med det formål at mobilisere deltagere til et lokalt initiativ. Dette kan gøres gennem en "åben invitation" i form af et event, en workshop, en konkurrence eller en undersøgelse for at vække interesse for biodiversitetsinitiativet.

Arbejd praktisk med synlige aktiviteter

Generelt har de seks Co-Bio-initiativer erfaret, at aktiviteter som plantning, gør-det-selv-aktiviteter, gåture og ekskursioner er gode måder at tiltrække opmærksomhed og deltagelse fra borgere på. For mange mennesker kan biodiversitet virke som et abstrakt begreb. Derfor kan praktiske aktiviteter og visualisering hjælpe lokale borgere i et kvarter med at forstå, hvad det hele handler om. Biodiversitet er velegnet som et "fælles tredje", der bringer folk sammen om at arbejde på noget håndgribeligt. Plantning og pleje af et grønt område kræver samarbejde, og ofte er det en tilfredsstillende oplevelse for deltagerne at gøre en synlig forskel i forskønnelsen af deres nabolag.

Opstil spilleregler og vær fleksibel

Samskabelse-processer kræver en særlig type ledelse. Disse processer kan virke rodede, uklare, komplekse og mangfoldige, da deltagerne tilhører forskellige organisationer med forskellige logikker. Ledelsen af samskabende processer forhandles løbende. Som facilitator leder du interessenter, der kan beslutte at forlade samarbejdet når som helst, hvis en situation bliver for kompliceret eller opgaven meningsløs.

Opgaven som facilitator og dermed leder af en samskabelse-proces handler om at finde den rette balance. På den ene side har deltagerne – og biodiversitetsinitiativet – brug for et klart formål samt en ramme i forhold til styring af tid og ressourcer. På den anden side er det, da du ofte vil arbejde med frivillige, vigtigt at være fleksibel og imødekommende over for deltagernes behov og samskabelse-processens uforudsigelige natur, samt at støtte deltagernes motivation og engagement.

Sikr initiativets bæredygtighed

En vigtig faktor for at sikre et initiativs "efterliv" er de forbindelser, relationer og samarbejder mellem forskellige interessenter, der er udviklet undervejs. Hvis dit biodiversitetsinitiativ er designet og udviklet i samarbejde mellem lokale interessenter, der er lykkedes med at finde et fælles fodslag, er det mere sandsynligt, at det er bæredygtigt.

En måde at sikre dit initiativs efterliv på er at forankre det i en ressourcestærk lokal organisation, der er villig til at opretholde det på lang sigt. En anden måde er at udvikle "stewardship" (ejerskab og ansvarlighed) blandt lokale borgere. Borgere, der oplever det nye grønne område som "deres eget", er mere tilbøjelige til at passe på og vedligeholde det.

Anbefalinger til politikker

Det følgende er anbefalinger til beslutningstagere i offentlige organisationer, der ønsker at støtte og fremme biodiversitet i byer gennem samskabelse. På baggrund af deres erfaringer har partnerne i Co-Bio-initiativet udviklet to overordnede strategiske anbefalinger:

- Inden I igangsætter projekter: Lyt opmærksomt til de relevante aktører og opbyg relationer, før I tager initiativer. Vær åbne og undersøg, hvad der allerede findes, og hvilke interesser der allerede er aktivt engageret på området
- Afsæt ressourcer til at inddrage borgerne i at gøre byerne grønnere, og gør det let at deltage: Værdsæt frivilliges engagement og initiativer ved at tilbyde en understøttende ramme, fjerne bureaukratiske barrierer og tilbyde fleksibel finansiering. Understøt og plej kapacitetsopbygning blandt borgere og NGO'er på området

Bilag: Oversigt over respondenter

Partner	Borgere	CSO's	Off.sek.	IT. total	Part. Int.	Total
Ungarn	4		2	6	1	7
Italien	1	2	1	4	1	5
Østrig	2	2		4	2	6
Portugal			4	4	1	5
Danmark	4			4	2	6
Grækenland	1		1	2	1	3
Total	12	4	8	24	8	32

IT = interessenter

Interessent-undergrupper: Borgere, civilsamfundsorganisationer (CSO'er), den offentlige sektor

Part. Int. = Partner-interview, antal deltagende partnere

